

B. INFORMAČNÍ SPOLEČNOST

Informační společnost je termín používaný v souvislosti se zaváděním a rozvojem nových, především informačních a komunikačních technologií a systémů (internet, mobilní telefony, elektronické obchodování atd.) do nejrůznějších oblastí každodenního života.

Statistika informační společnosti má za cíl popsat na jedné straně produkci (nabídku) moderních informačních a komunikačních technologií a na druhé straně rozšíření, míru a způsob využívání těchto technologií a systémů v jednotlivých sektorech společnosti.

Pojem **informační a komunikační technologie** (dále jen ICT) obecně zahrnuje technologie, systémy, aktivity a procesy, které se podílejí na zobrazení, zpracování, skladování a přenosu informací a dat elektronickou cestou.

Poznámky k tabulkám

Tab. 13-14. **Základní infrastruktura informačních a komunikačních technologií**

Účastnické stanice (hlavní telefonní stanice – HTS) je soubor technických prostředků vymezený koncovým bodem (v provozu) veřejné pevné telefonní sítě (PSTN) a jednoznačně určeným ústřednovým zakončením. V případě digitální přípojky ISDN se považuje za účastnickou stanici B-kanál, v případě digitální přípojky 2MBL se za účastnickou stanici považuje kanál 64 kbit/s. Rozlišovány jsou účastnické stanice bytové (v domácnostech), podnikové a ostatní (veřejné telefonní automaty, služební hovorny apod.)

Zásuvky televizních a kabelových rozvodů (TKR) – vykazují počet účastníků kabelové televize a rozhlasu, evidovaných u příslušného provozovatele TKR. Počínaje rokem 2004 jsou do ukazatele zahrnovány také obousměrné TKR zásuvky.

Účastníci internetu – počet zákazníků, kteří využívají alespoň jednu službu sítě internet bez ohledu na způsob připojení. Účastník je fyzická nebo právnická osoba napojená na komplexní globální počítačovou síť, která využívá služby přístupu k internetu na základě smlouvy s poskytovatelem této služby (ISP – *Internet Service Providers*) včetně účastníků, jako jsou např. internetové kavárny, veřejné informační terminály atd.

Účastníci internetu s komutovaným připojením (dial up) – komutované připojení je také označováno jako vytáčené připojení, vytáčená linka apod. Představuje připojení k síti Internetu přes telefonní linku voláním na určené telefonní číslo. Bývá poskytováno zejména prostřednictvím analogových telefonních linek, ale také digitálních linek (ISDN) nebo prostřednictvím mobilní telefonní sítě (GSM). Komutované připojení patří k úzkopásmovému způsobu přístupu k síti Internet.

WiFi (*Wireless Fidelity*) – připojení prostřednictvím bezdrátových technologií.

CATV (*Cable TV*) – připojení k internetu prostřednictvím televizních kabelových rozvodů.

Doména – internetová doména nebo také doménové jméno je jednoznačné jméno (identifikátor) počítače nebo počítačové sítě připojené k síti internet. Doména se registruje u registrační autority, která je pověřena správou příslušných domén nejvyšší úrovně (*Top Level Domain*).

Bezpečný server (*SSL – Secure Socket Layer*) – protokol vyvinutý Netscape pro bezpečný přenos osobních dat prostřednictvím internetu. SSL funguje na principu privátního šifrovacího klíče, který umožňuje kódování dat přenášených v rámci SSL serveru. Adresa bezpečného serveru obvykle začíná `https://` namísto `http://`.

Tab. 13-15. **Počítačovní odborníci a osoby se vzděláním v oblasti informatiky a výpočetní techniky (VT)**

Počítačovní odborníci se podle definice Eurostatu a OECD dělí na dvě hlavní skupiny, přičemž základem pro toto členění je klasifikace ISCO 88 (v ČR odpovídající KZAM-R):

–**Vědci a odborníci v oblasti výpočetní techniky** (KZAM kód 213)

–Techničtí pracovníci v oblasti výpočetní techniky (KZAM kód 312)

Osoby se vzděláním v oblasti informatiky a výpočetní techniky jsou osoby ve věku 15 let a starší, které úspěšně ukončily **terciární úroveň vzdělávání**, a to ve skupině studijních oborů **informatika a výpočetní technika** (ISCED kód 48 - projektování systémů, programování, hromadné zpracování dat, sítě, operační systémy).

Data pocházejí z Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (v tabulce jsou uváděny průměrné údaje příslušného roku).

Tab. 13-16. Zahraniční obchod se zbožím v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT zboží)

V rámci OECD byla v roce 2003 definována skupina výrobků **v oblasti informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT)** podle Harmonizovaného systému (HS 2002), klasifikace používané v mezinárodním obchodě, které byly rozděleny do pěti základních skupin.

ICT výrobky jsou **definovány** jako výrobky, které umožňují **zpracování informací nebo komunikaci elektronickou cestou včetně jejich přenosu a zobrazení** nebo využívající elektronické zpracování pro zachycení (detekci), měření a/nebo zaznamenání fyzikálních jevů nebo kontrole fyzikálních procesů.

Údaje o vývozu a dovozu technologicky vyspělých výrobků (zboží) v členění podle SITC byly získány z datových zdrojů Generálního ředitelství cel. Od května 2004 pak ze zdrojů ČSÚ (Intrastat).

Tab. 13-17. Zahraniční obchod se službami v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT služby)

Údaje o **příjmech, resp. platbách** získané v rámci **zahraničního obchodu se službami v oblasti informačních a komunikačních technologií** (dále jen ICT) vyjadřují míru zapojení ČR do mezinárodního obchodu v této oblasti. Tyto údaje umožňují také sledovat hospodářský vývoj, připravovat a provádět společnou obchodní politiku a posuzovat konkurenceschopnost a míru liberalizace trhu v oblasti ICT služeb. Metodologie a koncepce této statistiky se opírá o příslušné mezinárodní metodické standardy, jako jsou Příručka OSN pro statistiku mezinárodního obchodu se službami (*Manual on Statistics of International Trade in Services*) a Příručka pro platební bilanci Mezinárodního měnového fondu (*Balance of Payments Manual*).

Do roku 2004 jsou údaje převzaty z datových zdrojů České národní banky, a to z běžného účtu platební bilance. Tyto údaje byly získávány z podkladů bank na základě kódování transakcí klienty bank s využitím platebních titulů. Od roku 2005 byly tyto údaje nahrazeny výsledky přímého šetření ČSÚ u respondentů o vývozu a dovozu služeb. Jednotlivé položky TPB jsou definovány podle jednotlivých platebních titulů a jim odpovídajících mezinárodních kódů (BPM5).

Tab. 13-18. Základní ukazatele odvětví produkujících informační a komunikační technologie (ICT sektor)

ICT sektor je definován jako kombinace odvětví zpracovatelského průmyslu a služeb, jejichž smysl obecně souvisí s elektronickým zachycením, zpracováním, ukládáním, přenosem, zobrazením a poskytováním dat a informací. Dělíme ho na dvě základní části:

–**ICT sektor ve zpracovatelském průmyslu** – zahrnuje výrobu přístrojů a zařízení, které jsou nezbytné pro práci (zpracování, přenos atd.) s daty a informacemi, ale i měření všech fyzických jevů a procesů elektronickou cestou;

–**ICT sektor v odvětví služeb** – zahrnuje zprostředkování služeb, které přímo souvisí s informačními a komunikačními technologiemi (prodej, pronájem, telekomunikace, databáze, software apod.).

Seznam odvětví produkujících **informační a komunikační technologie** (dále jen ICT sektor) je založen na Mezinárodní klasifikaci ekonomických činností ISIC Rev. 3 (v ČR OKEČ) a byl definován v OECD (1998, v roce 2002 pak byla provedena drobná revize).

Údaje (průměrný evidenční počet zaměstnanců, účetní přidaná hodnota a tržby) o ICT sektoru byly získány z pravidelného ročního strukturálního šetření ekonomických subjektů vybraných produkčních odvětví.

Tab. 13-19 až 13-22. Informační a komunikační technologie v podnikatelském sektoru

Údaje uvedené v této části statistické ročenky byly získány ročního statistického zjišťování o využívání informačních a komunikačních technologií v podnikatelském sektoru, které je jak z hlediska metodologického, tak i obsahového srovnatelné s obdobnými šetřeními v členských zemích Evropské unie.

Vysokorychlostní připojení k internetu je definováno pomocí maximální rychlosti připojení, která musí být alespoň 144 kb/s (přenos informací směrem k uživateli).

Elektronické obchodování je dle definice OECD elektronický **nákup** nebo **prodej** zboží a služeb mezi ekonomickými subjekty, domácnostmi, jednotlivci, vládami a ostatními veřejnými nebo státními organizacemi přes internet nebo ostatní počítačové sítě. Zboží a služby jsou elektronicky objednány přes tyto sítě, ale placení a dodání tohoto zboží nebo služeb může být provedeno on- nebo off-line. Objednávky obdržené nebo zadané prostřednictvím faxu, telefonu nebo přes klasickou, neinteraktivní elektronickou poštu nejsou do elektronického obchodování zahrnuty.

Tab. 13-23. až 13-27. Informační a komunikační technologie v domácnostech a mezi jednotlivci

Údaje vycházejí z ročního statistického šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci (fyzickými osobami), které je jak z hlediska metodologického, tak i obsahového srovnatelné s obdobnými šetřeními v členských zemích Evropské unie. Šetření bylo realizováno (formou samostatného formuláře) v rámci Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS), což umožnilo propojení se socio-demografickými charakteristikami osob v jednotlivých domácnostech. Jednalo se o šetření provedené metodou osobního interview na výběrovém vzorku cca 10 000 jednotlivců ve věku 10 let a více. Shodně s metodikou VŠPS proběhlo převážení výsledků na celkovou populaci ČR.

Referenční období – údaje za domácnosti: aktuální stav v období šetření, údaje za jednotlivce: ve většině případů poslední 3 měsíce v období šetření.

Uživatel osobního počítače – jednotlivce, který použil osobní počítač v posledních 3 měsících.

Uživatel internetu – jednotlivce, který použil internet v posledních 3 měsících.

Tab. 13-28. a 29. Informační a komunikační technologie ve veřejné správě

Údaje vycházejí ze statistického zjišťování o využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, které je přílohou ročního výkazu organizačních složek státu, územních samosprávných celků, příspěvkových organizací a podobných vládních institucí.

Vysokorychlostní připojení k internetu je definováno pomocí maximální rychlosti připojení, která musí být nejméně 256 kb/s (přenos informací směrem k uživateli).

Tab. 13-33. Způsob použití internetu v samostatných ordinacích lékařů

Ostatní informace – legislativa, všeobecné informace z různých oblastí, souvisejících s prací v zdravotnickém zařízení.

Ostatní administrativa – finanční úřad, obecní, městský nebo krajský úřad, Česká správa sociálního zabezpečení, Český statistický úřad, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, komory lékařské, lékárnické asociace.

Používání Internetu pro vedení zdravotnické dokumentace – jde o vedení zdravotnické dokumentace přes internet, prostřednictvím zdravotní knížky na internetu (např. realizace projektu IZIP – internetový přístup ke zdravotním informacím pacienta).

Údaje v tabulkách (kromě tab. 13-24. až 13-27.) jsou plně srovnatelné s údaji publikovanými ve statistických ročenkách předchozích let.

V prezentaci ukazatelů o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci (tab. 13-24. až 13-27.) jsou údaje prezentovány za populaci 16+ (v minulých letech 15+) podle nařízení EU, podle kterého toto šetření probíhá ve všech zemích EU.

Nově jsou zařazeny tabulky týkající se zahraničního obchodu se zbožím a službami v oblasti ICT (tab. 13-16. a 13-17.), použití mobilního telefonu jednotlivci (tab. 13-24), rozšíření vybraných ICT v obcích v ČR (tab. 13-28) a použití internetu jednotlivci k vybraným činnostem ve vztahu k veřejné správě (tab. 13-29).

* * *

Podrobnější informace o informační společnosti lze získat v dalších publikacích ČSÚ, vydávaných podle Edičního plánu na rok 2007 v tematické skupině 9 – SLUŽBY, podskupině 97 – Informační společnost:

- „Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2007 – září 2007
- „Využívání informačních a komunikačních technologií v podnikatelském sektoru“ – prosinec 2007
- „Využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě ČR v roce 2006“ – prosinec 2007

Další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_technologie_pm